E I N D R O N D E

N A T I O N A L E

A A R D R I J K S K U N D E

O L Y M P I A D E 2 0 1 4

TOELICHTING VOOR DOCENTEN

VOORTGEZET ONDERWIJS

AARDRIJKSKUNDE OLYMPIADE

EINDRONDE 2014

aardrijkskunde olympiade

slo

CITO

Geo Media & Design
hasdenbosch

Toelichting voor docenten

Eindronde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2014

Verantwoording

© 2014 Stichting Aardrijkskunde Olympiade Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Auteurs: Rob Adriaens, Hans Maas

Advies: Arij Eisberg, Thea Hooyman, Maarten Kimmel, Ruud van Roon, Lieuwe Veerman

Eindredactie: Rob Adriaens

Vormgeving omslag: Studio Oude Vrielink bv

Vormgeving binnenwerk: Cito, afdeling MMS en Rita Kleise

De Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2014 wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
- Cito, Instituut voor Toetsontwikkeling, Arnhem
- Faculteit Aard- en Levenswetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam
- Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen
- Fontys Lerarenopleiding Tilburg
- Hogeschool van Amsterdam
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Hogeschool Utrecht, Archimedes Lerarenopleiding
- KNAG, Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap
- Noordhoff Atlasproducties, Groningen
- Radboud Universiteit Nijmegen
- SLO, Nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling
- Topografische Dienst, Emmen
- Unie van Waterschappen

Toelichting voor docenten

Aanwijzingen voor de corrector

Algemene regels

1 De correctiecommissie past het scoringsvoorschrift toe.
2 De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
3 De correctiecommissie van de Olympiade bepaalt de rangorde van de kandidaten, die deelnemen aan de eindronde.
4 De uitslagen van voorronde en eindronde zijn bindend. Deelname aan de Olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

1 De corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
2 Bij het scoren van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
4 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 60 scorepunten toegekend worden.
5 Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
6 Indien in een gegeven antwoord een gevraagde verklaring, uitleg of berekening ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.
7 Bij de ‘uitlegvragen’ wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet een oorzaak en een gevolg worden gegeven als dit in de vraag is aangegeven. Voor zo’n volledige uitleg zijn meestal 2 scorepunten te verdienen. Bij een ´beredeneervraag´ moet het antwoord uit een aantal stappen bestaan. Het aantal stappen correspondeert met het aantal scorepunten. Voor een uitleg of redenering die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar 1 scorepunt toekennen.
8 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
9 Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
10 Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht / beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend maar wel voor een juiste / passende toelichting / argumentatie.

Het verdient aanbeveling de correctie van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van de antwoordbladen enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

Beoordeling

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave A Goool……Brazil

1 maximumscore 2

De juiste criteria zijn:
- het aantal inwoners van de speelsteden
- de spreiding van de speelsteden over het land
- de bereikbaarheid van de speelsteden (per vliegtuig)

Indien drie criteria juist	2
Indien twee criteria juist	1
Indien minder dan twee criteria juist	0

2 maximumscore 1

16.00 uur

3 maximumscore 2

• de aanwezigheid van een gebergte	1
• het (relatief) warme oceaanwater / de warme zeestroom voor de kust	1

4 maximumscore 1

de hoge (lucht)vochtigheid

5 maximumscore 2

Juiste atlaskaarten zijn:
- 207A
- 207E
- 207F
- 207H
- 206B

Indien drie atlaskaarten juist	2
Indien twee atlaskaarten juist	1
Indien minder dan twee atlaskaarten juist	0

Vraag	Antwoord	Scores

6 maximumscore 2

- Juiste politieke redenen zijn: 1
  - Brazilië toonde hiermee aan los te zijn gekomen van het koloniale verleden.
  - Een hoofdstad buiten het overwegend blanke kerngebied versterkt de eenheid van het land / geeft de bevolking in regio's met een ontwikkelingsachterstand het gevoel meer deel uit te maken van het land.
- Juiste economische redenen zijn: 1
  - De verplaatsing van de hoofdstad staat symbool voor het openleggen van het binnenland van Brazilië.
  - De verplaatsing draagt bij aan een afname van de regionale ongelijkheid.

7 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Maré ligt dichtbij het stadscentrum / vliegveld 1
- zodat ordeverstoringen tijdens het wereldkampioenschap hier erg zullen opvallen / de voortgang van het toernooi kunnen belemmeren / Brazilië een negatief beeld kunnen bezorgen in de media 1

8 maximumscore 1

Een juist antwoord is dat de militaire aanwezigheid (weliswaar tijdelijke veiligheid kan brengen voor toeristen maar) de situatie van de bewoners van Maré niet zal verbeteren, terwijl investeringen in bijvoorbeeld onderwijs of werkgelegenheid dit wel kunnen doen.

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave B Migratiestromen

1 maximumscore 1
de omwenteling in Oost-Europa / de val van het IJzeren Gordijn / de val van het communisme

2 maximumscore 2
- economische dimensie: er is in West-Azië veel werk (voor mannen in de olie-industrie en voor vrouwen als huishoudelijke hulp) 1
- sociaal-culturele dimensie: in Zuid-Azië wonen veel moslims die naar islamitische landen trekken 1

3 maximumscore 1
De migratie in Sub-Sahara Afrika vindt vooral in de regio zelf plaats.

4 maximumscore 1
Uit het antwoord moet blijken dat in de nieuwe multinationale staten vaak conflicten uitbraken tussen bevolkingsgroepen (waardoor grote migratiestromen konden ontstaan).

5 maximumscore 1
Het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk

Opmerking
Alleen wanneer beide landen genoemd zijn 1 scorepunt toekennen.

6 maximumscore 1
Spanje

7 maximumscore 3
Juiste argumentaties zijn
- bij a: immigratie zorgt voor een evenwichtigere bevolkingsopbouw / remt vergrijzing af
- bij b: immigratie zorgt voor aanvulling van de arbeidsmarkt (met name in sectoren waar een tekort aan arbeidskrachten is)
- bij c: immigratie kan een culturele verrijking zijn / bijdragen aan een open samenleving
- bij d: immigranten hebben relatief weinig kans op werk in Europa / zullen voor een groot deel aangewezen zijn op uitkeringen
- bij e: immigratie kan gezien worden als een bedreiging voor de nationale / Europese identiteit

Indien vijf argumentaties juist 3
Indien vier argumentaties juist 2
Indien drie of twee argumentaties juist 1
Indien minder dan twee argumentaties juist 0

Opgave C Piraten in de Hoorn van Afrika

1 maximumscore 2

- Juiste atlaskaarten zijn: 1
  - 241C
  - 180E
  - 239B/C/F
- 45% (statistiek) / > 45 % (atlaskaart 235E) 1

Opmerking
Voor antwoorden tussen 40% en 50% 1 scorepunt toekennen.

2 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- in andere delen van de wereld visgronden leeggevist waren / visquota werden ingesteld 1
- waardoor buitenlandse vissers in de Somalische wateren gingen vissen onder andere omdat daar geen overheid was die dit kon tegenhouden 1

3 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat veel goederen (met bestemming centrumlanden) langs het arme / perifere Somalië worden vervoerd.

4 maximumscore 2

- De piraten opereerden steeds verder uit de kust van Somalië 1
- Het gebied dat de piraten bestrijken is enorm groot (en dus moeilijk te controleren) 1

5 maximumscore 2

De juiste landen zijn:

- Japan
- China
- India

Indien drie landen juist 2
Indien twee landen juist 1
Indien minder dan twee landen juist 0

6 maximumscore 2

- Puntland en Somaliland 1
- Meewerken kan op termijn betekenen dat deze gebieden erkend worden als onafhankelijke landen 1

Opmerking
Alleen als beide deelgebieden genoemd zijn 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave D De wolf komt naar Nederland!

1 maximumscore 2

- Fysisch-geografisch verschil: in Oost-Europa komt de wolf vooral voor in laagland, in Zuid-Europa vooral in berggebieden 1
- Sociaalgeografische oorzaak voor het verschil: in Zuid-Europa is de bevolkingsdichtheid hoger (waardoor de wolf zich alleen in de gebergten heeft weten te handhaven) 1

2 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- wanneer de wolvenpopulaties elkaar ontmoeten er genetisch materiaal uitgewisseld kan worden 1
- zodat de populatie beter bestand is tegen bijvoorbeeld ziekten / epidemieën 1

3 maximumscore 1

De politieke eenwording leidde tot Europese flora en faunawetgeving / een Europees verbod op het jagen op wolven. / Door het weghalen van het IJzeren Gordijn verdween een fysieke hindernis. 1

4 maximumscore 1

Er zijn allerlei houtwallen/perceelscheidingen/wildwallen verdwenen.

5 maximumscore 3

Juiste antwoorden zijn:

- Vanuit de politieke dimensie: er is regelgeving/afstemming tussen overheden nodig over hoe te handelen in geval van problemen met wolven 1
- Vanuit de economische dimensie: er moet geld worden vrijgemaakt om boeren te compenseren voor mogelijk verlies van vee 1
- Vanuit de sociaal-culturele dimensie: er moet voorlichting komen over de aanwezigheid van de wolf / om angst onder de bevolking weg te nemen 1

6 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- door het uitzetten van wolven de populatie herten / hoefdieren in toom wordt gehouden (oorzaak) 1
- waardoor er minder jonge bomen worden weggevreten (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave E Gronings aardgas: vloek of zegen?

1 maximumscore 3

- 1 Perm
- 2 B-klimaat
- 3 Carboon
- 4 A-klimaat

Indien vier antwoorden juist	3
Indien drie antwoorden juist	2
Indien twee antwoorden juist	1
Indien minder dan twee antwoorden juist	0

2 maximumscore 1

De aardbevingen in Groningen vinden ondiep plaats.

3 maximumscore 1

81D

4 maximumscore 2

- het gebied ligt in een laagte / heeft de vorm van een soepbord 1
- door gaswinning daalt de bodem er nog verder 1

5 maximumscore 2

- 52D 1
- 53E 1

6 maximumscore 3

Een juiste *mindmap* staat op de volgende bladzijde:

- thema ‘waterhuishoudkundig’ goed ingevuld 1
- thema ‘demografie’ goed ingevuld 1
- thema ‘economie’ goed ingevuld 1

Opmerking

De lijnen tussen de thema’s hoeven niet te zijn aangegeven.

Vraag	Antwoord	Scores

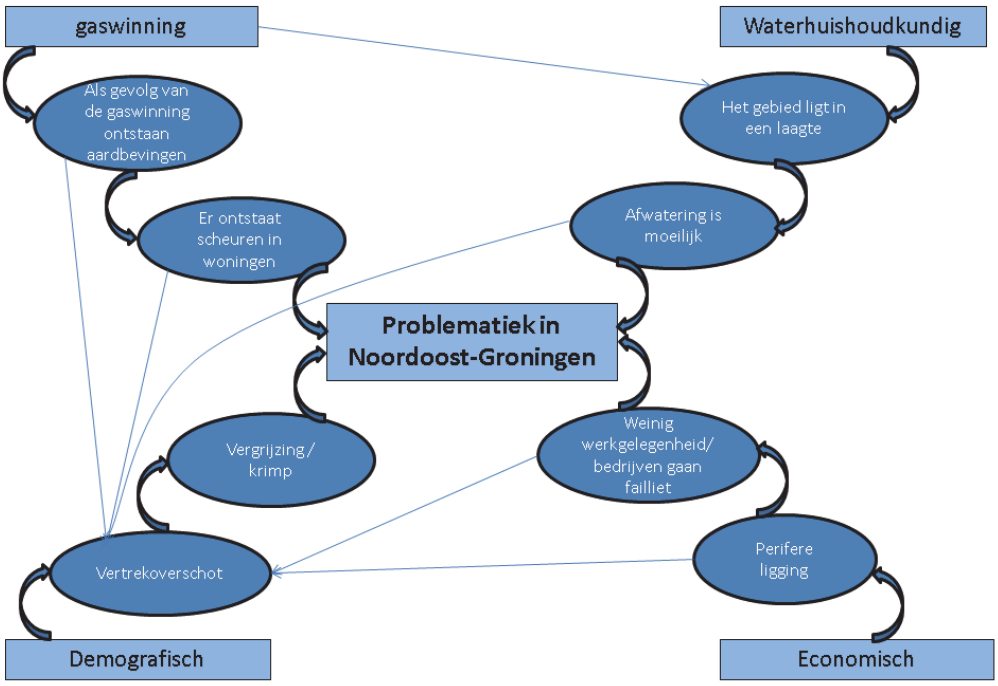

7 **maximumscore 2**

- Nederland kan dan de ambitie om de aardgasrotonde van Europe te zijn mogelijk niet vervullen 1
- Onder andere dankzij het Nederlandse aardgas is de EU niet volledig afhankelijk van gas uit andere landen / Rusland 1

8 **maximumscore 1**

Een juiste oplossing is (op kleinere schaal) doorgaan met de aardgaswinning, maar een vast percentage van de aardgasbaten herinvesteren in het gebied waar de winning plaatsvindt.

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Ben jij wereldwijs?
En wil je jongeren iets leren?

Zet de wereld dan echt op de kaart
en word leraar Aardrijkskunde!

Bezoek de OPEN DAG/AVOND
Zaterdag 16 april 2011 van 10.00 – 15.00 uur
Woensdag 29 juni 2011 van 18.00 – 21.00 uur

Laat je informeren en inspireren door de verhalen
van onze studenten op **www.leraarworden.com**

Instituut voor Leraar en School
Heyendaalseweg 141 in Nijmegen

KOM NAAR DE HAN!

HAN www.ils.han.nl

rijksuniversiteit groningen / faculteit ruimtelijke wetenschappen

Unie van Waterschappen

ONDERZOEKSRAAD VOOR NATUUR, RUIMTE EN LANDSCHAP

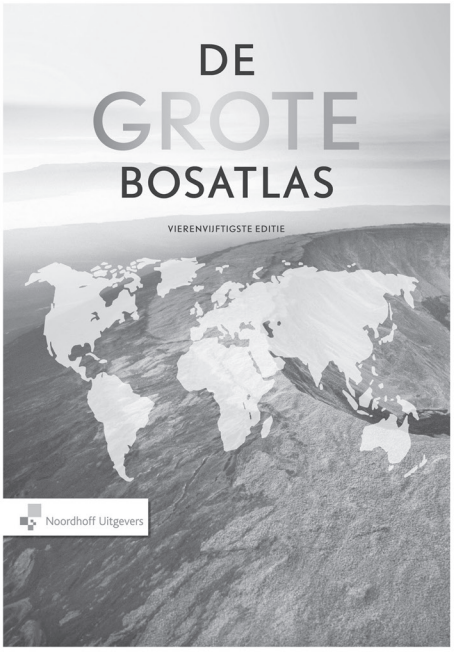

KNAG